

Z NAŠICH REVUÍ.

Letectví, roč. III., č. 1.

V. Špindler: **VIII. mezinárodní vzduchoplavecká výstava v Paříži** konala se od 15. prosince 1922 do 2. ledna 1923. Autor podává stručný popis výstavních standů.

Ing. Jos. Zubatý: **Francouzi v aviatice.** Úvaha o francouzské aviatice, o motorech a aparátech, plachtovém letu, výrobě letadel, rekordu Maneyrolové, pokusech Sadi-Lecointových překonati rychlostní rekord atd.

M. Hajn: **Curtissův letadlový motor D 12** jest typickým příkladem motoru mimořádně lehkého, pracujícího jak s vysokým počtem obrátek, tak i s velikým středním tlakem. Tedy motor předurčený v první řadě pro lehká letadla o mimořádné výkonnosti. Skvělé jeho výsledky na Curtissových rekordních letadlech jsou toho dostatečným důkazem. Nutno si ovšem uvědomiti, že takovýto extrémně lehký motor nemůže současně býti zvláště trvanlivý. To však jest věc vedlejší tam, kde výkonnost je požadavek první, na př. u letadel stíhačích, kde efekt vojenský nutno stupňovati bez ohledu na efekt finanční.

Američanům nutno přiznati, že jsou na nejlepší cestě ujmouti se vedoucího místa v letectví na světě. Poznali správně, že výkonnost letadel (speciálně vojenských), lze stupňovati jen použitím silných motorů, jichž váha jest stlačena na minimum.

Plachtový let. Francouzský poručík Thoret létal na okraji saharské pouště v Biskře na aparátě Hanriot 14, těžkém 600 kg, zastaviv motor 7 hodin a 3 minuty. Známy pilot Maneyrol, který až dosud byl majitel světového rekordu, pokusí se prý v nejbližších dnech překonati výkon Thoretův. Zatím ovšem dochází zpráva, že Thoret dobývá nového světového rekordu v plachtování

vém letu s cestujícím v Biskře a to dobou 1 hod. 9 min.

Jar. Vyskočil podává stručný popis jednoho ze svých závodních modelů, jenž se dobře osvědčil. Při cvičných letech dne 1. listopadu 1922 bylo jím dosaženo nejdelšího letu po startu z ruky, 78 vteřin, při čemž vystoupil model do výšky asi 40 m.

Vynálezy a pokroky, roč. XII., č. 9.

Pokroky v letectví. Aeronautický salon pařížský ukázal, že konstruktéři opouštějí názory, jež platily pro vojenská letadla a že hledí při konstrukci letadel využití poznatků získaných v laboratořích. Snaží se co nejvíce zmenšiti odpor proti letu a co nejvíce zvětšiti únosnost letadla. Proto se staví křídla bez výztuh. Jiný příznačný detail dnešních letadel jsou kovové kostry letadlové, jež mají výhodu, že jsou způsobilé pro lety v každém podnebí. Pro dlouhé lety jsou vhodnější a kromě toho ohnivzdornější. K pohonu dopravních letadel používá se více motorů. Kabinám pro cestující se věnuje veliká pozornost. Jen jedné nepříjemné věci se zatím věnuje málo pozornosti — hluku motoru. Nejdůležitější dopravní letadlo francouzské jest dvojplášník Blériot-Spad-45 pro 18 cestujících. Letadlo má čtyři motory. Dvojplášník Wibautův jest letadlo bombardovací, konstrukce úplně kovové, může však býti použito pro 12 cestujících. Má jen jeden motor. Letadlo Bréguetovo, nemocniční, dopravilo z bojiště v Maroku do francouzských nemocnic přes 700 raněných. Konstruktéři francouzští upírají nyní zraky k Německu, kde vznikl projekt obrovského letadla Junkersova, jednoplošníku o nosné ploše 1000 m², výkonnosti 4000 HP a váze 48.000 kg.

Wf

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) Revues francouzské.

Revue militaire générale.

Leden 1923.

Général Palat: La perte du fort de Douaumont. Ztráta Douaumontu dne 25. února 1916 postihla Francouze při německém útoku na Verdun, jenž započal dne 21. února a omezil se zprvu jen na úsek mezi Mósou a Woëvrem.

Cpt. Cagnat: Une étape de la pacification du Maroc. Období z pacifikace Maroka na jaře r. 1921. (Pokrač.)

Lucius: La refonte des règlements et notre doctrine de guerre. Část XVII., dokončení. Čím by mohly býti naše nové předpisy.

Cpt. de Bellaing: Douze jours à l'armée suisse. Dvanáct dní u švýcarské armády. Autor vykládá voj. organizaci ve Švýcarsku, voj. zákony, početní mírové stavy, délku vojenské povinnosti, počet jednotek, jejich složení, výzbroj, výstroj, mobilisaci, pěchotu, jezdeckvo, letectvo a švýcarskou milici. Podrobnější referát viz ve „Vojenství doma a v cizině“.

Cpt. Kuntz: Stratégie et opérations alliées dans le Nord. Páté pokračování o strategii a operacích spojeneckých na severní frontě francouzské na počátku války. Mons.

La Revue d'Infanterie.

Leden 1923.

Lt. col. de Ripert d'Alanzier: Essai synthétique sur les principes de la guerre. Synthetická studie o válečných zásadách, aplikovaných na konkrétní případ (protiútok na Méry dne 10. června 1918). Podle autora jsou tyto velké zásady tři: offensive, ensemble et surprise, útok, soustředění sil a prostředků a překvapení.

Cmdt. Mabillet: Les tendances allemandes actuelles dans l'emploi de la compagnie de mitrailleuses. Dnešní německé snahy při užití kulometné roty. Němci věnují kulometu, zvláště těžkému, mnoho péče a studia. Autor obírá se těmito snahami a obsírněji vysvětluje: organizaci kulometné roty, palbu, užití roty, její úlohu v praporu, úlohu jejího velitele.

L'infanterie au combat. Pěchota v boji: Útvary přibližovací a bojové podle francouzských zatímních předpisů pro pěchotu z 1. února 1920.

Sculfort: L'Armement de l'Infanterie à l'étranger. Výzbroj pěchoty v cizině. Automatické pistole: vz. 18/1 v Německu, Revelliova v Itálii a Thompsonova ve Spoj. Státech. Těžké kulometry. Děla doprovodná. Zbraně proti tankům.

Lt. Col. Lebaud: Éléments de psychologie militaire: Základy vojenské psychologie. Velení. Velitel má dbáti hlavně, aby vždycky vzrůstala vojenská hodnota jeho vojska tak, aby obdržel v boji maximální výkon.

Cpt. Mansuy: Une methode vivante de l'Enseignement de l'Arabe dans les Écoles militaires. Metoda, podle níž jest vyučovati arabštině na školách vojenských.

Lt. Col. Baranger: Tactique appliquée d'Infanterie. Pochod, ubytování a boj pěšího pluku a blávných jednotek podřízených.

Cpt. Coutard: Au Maroc. Zásady akce politické a vojenské.

Vuillemin: Éducation physique et préparation militaire. Tělesná výchova a vojenská příprava.

Únor 1923.

Col. M. Caracciolo: L'accompagnement matériel de l'infanterie. Několik myšlenek o charakteristických vlastnostech a užití doprovodného materialu pěchoty. Čerpáno z revue „Rivista di Artiglieria e Genio“.

Le point de vue allemand sur la liaison entre l'infanterie et artillerie. Německé hledisko na spojení pěchoty s dělostřelectvem. Důležitost a charakteristika. Boj na setkanou a vedení útoku. Útok ve válce pohybně a posílen. Obrana.

Lanquetot: Emploi des Mitrailleuses dans l'attaque. Užití kulometů při útoku. Konkrétní případ z dobývání výšin Champagneských prvním praporem 20. pěšího pluku od 17. do 21. dubna 1917.

Lemaire: Le problème des Liaisons et Transmissions. Problém spojení a donášení zpráv. Hlásný pes. Dějiny. Budoucí úloha psa ve válce. Volba vojenského psa. Výcvik hlásného psa. Hygiena a chov.

Nathan et Fressange: **L'avi-
on d'accompagnement d'infanterie.** Do-
provodné letadlo pěchoty.

Lt. Col. Lebaud: **Éléments de
psychologie militaire.** Základy vojens-
ké psychologie. Organisoání.

Travail d'application tactique.
Aplicační práce taktická. Studie
o obraně. Jest to první práce, po níž
budou uveřejňovány v každém čísle
práce podobné s řešením.

Col. Rouet: **La conduite des opé-
rations militaires au Maroc.** Vedení
vojenských operací v Maroku. Taktika
pochodová, ubytovací a bojová.

Vuillemin: **Education physique
et Préparation militaire.** Tělesná vý-
chova a vojenská příprava. Períoda
(1905—1914) vývojová a organizační.

Revue de Cavalerie.

Leden—únor 1923.

Col. Cambuzat: **La cavalerie
et les feux.** Jezdecký a palba. Palba
z děl. Pohyblivost dělostřelectva.

Cmdt. Burnol: **La manoeuvre
per camions automobiles et les grandes
unités de cavalerie.** Manévry provedené
automobily a veliké jednotky jezdecké.
Užití automobilů v manévru taktickém.
Manévry ve svazku s velikými jednot-
kami jezdeckými.

Cpt. Baillot: **Quelques exemp-
les de raids à travers les âges.** Několik
případů nájездů v dějinách. Všeobecné
vlastnosti nájездů. Epocha mongolská.
Nájězdy ve válce osvobodovací. Nájěz-
dy ve válce světové.

Cpt. Dame: **Un escadron de cava-
lerie en découverte.** Jezdecká eskadro-
na na výzvědách ve dnech 19.—21. břez-
na 1917.

Cmdt. Henry Couannier: **La cavalerie du coprs expéditionnaire
d'Égypte.** Jezdecký expediční sbor
v Egyptě 1914—1918.

Cpt. Moslard: **L'élevage du che-
val de pur sang en Pologne.** Chov či-
stokrevného koně v Polsku.

Revue d'Artillerie.

Leden 1923.

Lt. Col. Mussel: **Du combat
aérien a distance au moyen du canon.**
Dělostřelecký boj letecký na dálku.

Cmdt. Menjaud: **Quelques re-
marques sur le tir fusant.** Několik po-
známek o střelbě časované.

Cmdt. Pellion: **Les sections de
reperage dans la guerre de mouvement.**
Zvukoměrny a světloměrny čety ve
válce pohybné.

Cpt. Remy: **Terrain réduit pour
exercices de tir fictif au canon.** Dělo-
střelecké cvičení ve světlici nebo v ma-
lém terenu.

Col. Cambuzat: **Le feu et les
feux.** Palba dělostřelecká. Veliký a
malý dostřel. Jednotky bojové. Jednot-
ky manévrovací. Agresivní ráz dělo-
střelecké palby.

Revue Militaire Française.

Únor 1923.

Gen. Regnault: **La 3e division
d'infanterie à la bataille des frontières.**
Třetí pěší divize v bitvě na hranicích.
Rozkazy z 21. srpna 1914. Jejich prove-
dení. Pochodový rozkaz na den 22.
srpna. Boj u Villiers-la-Loue téhož dne.

Cmdt. Mabillet: **La doctrine mi-
litaire allemande d'après-guerre.** Ně-
mecká vojenská doktrína poválečná.
Čerpáno z německých předpisů hlavně
z „Führung und Gefecht der verbunde-
nen Waffen“.

Lt. Col. Mussel: **L'artillerie
lourde longue.** Dojmy a vzpomínky
Ústup ze Chemin des Dames k Villers-
Cotterets.

Cmdt. Baillis: **L'instruction du
30. juillet 1909 sur la guerre de siège.**
Předpisy z 30. července 1909 o válce ob-
léhací.

Lt. Col. Revolt: **Études sur le
haut commandement en Crimée (1854
až 1855).** Studie o nejvyšším velitelství
za války krímské.

Cmdt. Laurent: **La situation de
l'Allemagne au point de vue des mati-
ères premières.** Německá situace s hle-
diska surovin.

Revue du Génie militaire.

Leden 1923.

Lazard: **Les locomotives à 4 essi-
eux accouplés.** Nové lokomotivy zvane
„Mikado“ státní železniční sítě. Vý-
znam s hlediska vojenského.

Cpt. Aymard: **Circuits télépho-
niques de campagne en fil nu.** Telefo-
nické polní vedení dráty obnaženými.
Všeobecné úvahy. Kontakt drátů.
Ochrana proti výbojům elektrickým.
Rychlá konstrukce. Rychlá oprava atd.

Col. Tison: **Manoeuvre extérieure
de pontage du 7e génie.** Cvičení stavby
mostů 7. ženijního pluku od 27. do 30.
září 1922.

La guerre chimique. Chemická válka. Přeloženo z červencového a srpno-
vého čísla (1922) revue The Military
Engineer.

**Les pionniers allemands au passa-
ge de la Marne en juillet 1918.** Němečtí
pionýři při přechodu Marny v červenci
r. 1918. Čerpáno z revue „Technik und
Wehrmacht“.

**Organisation des positions en haute
montagne.** Organizace posic v pohorí.
La guerre de mines en haute montagne.
Podkopová válka v pohorí. Oba články
čerpány z vídeňských „Technische Mit-
teilungen“.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. z 1. února 1923.

**Un cas concret de cavalerie. L'in-
tervention dans la Bataille.** Konkrétní
případ jezdecký. Zasažení do bitvy. Si-
tuace všeobecná. Situace zvláštní. Vol-
ba místa útoku. Průzkum. Průlom ku-
lometné linie. Zabrání Villers-Agronu.
Závěr.

Un cas concret d'artillerie. Kon-
krétní případ dělostřelecký. Situace
všeobecná a zvláštní. Otázky o rozře-
šení případu.

**Le génie. Son Rôle. Ses Moyens
d'action.** Ženie, její úloha a prostředky
bojové. Všeobecná organizace ženie
v armádě. Organizace terénu. Komuni-
kace. Rozčlenění práce, konstrukce
nových silnic, jich udržování, budování
mostů při postupu, různé druhy mostů.

**René Lanson: L'Hellénisme du
traité d'Andrinople au traité de Sév-
res.** Helenismus od míru drinopolského
k míru sevreskému (1829—1920). Po-
krok helenismu od 1830 do 1913.

Les Archives de la Grande Guerre.

Srpen 1922.

**Dombrowski: Les empires
centraux et la lutte pour le recrute-
ment polonais pendant l'occupation.**
Centrální mocnosti a zápas o odvádění
Poláků za okupace 1914—1918. S před-
mluvou generála Niessela. Světová vál-
ka a otázka polská na počátku r. 1916.

**Cpt. Kuntz: L'exploitation des
chemins de fer en Russie soviétique.**
Využití železnic v sovětském Rusku.
Bilance za rok 1922. Organizace a ad-
ministrativní bolševická. Nynější pra-
covní podmínky. Udržování tratí. Stav
železničního materiálu. Hořlaviny.

**H. Dufestre: Les Français en
Albanie.** (Pokračování.) Francouzové
v Albanii s hlediska francouzské vý-

chodní fronty v létě 1918. Vznik operací
v Albanii. Ostrovice. Bofnia-Kosnica.

**J. William White: Le mise en
accusation de l'Allemagne par l'Amé-
rique.** Americká obžaloba Německa.
(Pokračování.) Jak se chovali američtí
Němci za války? Jak lze dnes důvěro-
vat Němcům? Co je pravdy na vyšší
kultuře a civilizaci německé? Jaké
úkoly má Amerika dnes?

Revue militaire suisse.

Leden 1923.

**Col. Sarasin: A propos de l'ex-
ploration de combat.** Několik pozná-
mek k bojovému průzkumu. Autor hájí
názor, že k bojovému průzkumu není
lze použítí schematu, nýbrž hledětí
přísně k nejrůznějším variacím terénu,
podle něhož se především průzkum
mění.

**Col. Pondret: Un nouvel ouvrage
sur la bataille de la Marne.** Nové dílo
o bitvě na Marně; Hanotaux — Batail-
le de la Marne.

R. A. Jacques: La sixième arme.
Šestá zbraň. (Dokončení.) Autor je
zástáncem chemické války a tvrdí, že
způsobuje o polovinu méně obětí než
všechny ostatní zbraně.

**Chronique Suisse: Důležitost letec-
tva. — Otázka jmenování generála. —
Naše vojenská smlouva. — Několik
poznámek k redakčnímu programu.**

**Chronique Française: Dvě studie pro-
fesorů Ferera o bitvě na Marně v Illu-
stration.**

**Chronique Portugaise: Vojenské
sbližení se Španělskem. — Prohlášení
krále Alfonse XIII. — Mezinárodní si-
tuace Portugalska.**

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Únor 1923.

Les opérations de l'Armée belge.
Operace belgické armády roku 1914.
Události na konci dne 2. října.

**Col. P. Nuyten: La mise en oeuvre
du corps d'armée.** Armádní sbor musí
být před bojem shromážděn metodicky.
Operovatí může osamoceně. Jak ope-
ruje ve svazku armády a jak samo-
statně.

**Gén. A. Hellebaut: L'appui de
l'avant-garde par l'artillerie du gros
de la D. J.** Opora předvoje dělostře-
lctvem valného voje pěší divise.

**Col. Poulin: Les chars légers de
combat.** Lehké tanky. Ochrana a obra-
na proti tankům. Ochrana tanků v boji.

Charakteristické vlastnosti lehkých tanků.

Cpt. Cmdt. Met: **Les Corps de transport.** Sbory dopravní a jejich vztahy ke zbraním a službám. Doprava armády. Armádní skupina automobilní. Dopravní sbor za míru.

Cpt. Cmdt. Briquet: **Cible automatique de fortune.** Návrh automatických terčů na střelnici.

Revue de Paris.

Č. z 1. prosince 1922.

Col. Grouard: **Stratégie et politique militaire.** Strategie a vojenská politika. Autor dokazuje, že válečné umění netýká se jen strategie a taktiky. Když se válka rozpoutá na rozsáhlých bojištích, jež spolu nesouvisí, přichází v úvahu určitá stránka válečného umění, jež stojí nad strategií, t. j. vojenská politika. Autor činí rozdíl mezi politikou vojenskou a válečnou. Politikou

válečnou rozumí všechny vztahy diplomacie k válce. Předmětem politiky vojenské jsou vojenské kombinace vlády nebo generála. Dobrá válečná politika posuzuje, zda jest válka nevyhnutelná, zabezpečuje aliance, určuje různé operace, aby dosáhla svého cíle. Jakmile válka vypukla, zkoumá politika vojenská různá bojiště, druhé války — ofensivní či defenzivní — pro ně nejvhodnější, vybírá generály, již by operace vedli. Světová válka poskytla autoru vztahy mezi strategií a vojenskou politikou, vytýká chyby, jichž se Francouzové ve vojenské politice dopustili a pokouší se dokázat, že při větší prozíravosti ve vedení války, mohli Francouzi dobytí vítězství o dva roky dříve. (Čerpáno z Revue milit. franç.)

Č. z 15. prosince 1922.

Paul Painlevé: **Comment fut réalisée l'unité de commandement interallié.** Jak bylo uskutečněno jednotné velitelství dohodových vojsk.

Wf.

b) Revues ruské.

Vojna i mir 1922. Číslo 1.

Gen. št. gen. N.: **Vojenneja sverchakadēmija vo Francii.** Program a ocenění francouzské pedagogiky vojenské, organisovavši „Centre des hautes études militaires“.

Germ. sl. polk * : **Velikaja vojna i razvitije artillerii.** Vliv světové války na rozvoj dělostřelectva. Technické předpoklady německé byly správné, dělostřelectvo, jmenovitě těžké nejlepší, nicméně bylo překonáno spojenci, kteří využili k vítězství tanku a letectví.

B. V. Duchin: **Radiotelegrafija ve službě razvedki i svjazi.** Stručný přehled posledních vymožeností této techniky a její služby ve vojsku. (S vyobraz.)

Germ. gen. št. polk. Bauer: **Gazovaja vojna. I.** Vznik plynové války, která nebyla ničím zcela novým, a nelze ji pokládati za méně humaní než jiné bojové prostředky. Němci poznali s ní zkoušky v malých rozměrech a ve velkých přestávkách, čímž umožnili spojenecům vzpamatovati se z překvapení a připravit se na obranu.

Šereševskij: **Novějšija dostiženija v oblasti aviotěchniki.** Stručný článek technického rázu o dnešním stavu aviatiky jmenovitě vojenské.

Gen. št. gen. N.: **Novyje zakonoprojekty ob organizacii armii vo Francii.** Podrobný a kritický referát o nové organizaci francouzské armády podle zákonů z roku 1921.

Gen. št. gen. Noskov: **Vyššij sovět nacionalnoj oborony vo Francii.** Referát a reorganisaci Conseil Supérieur de la defense Nationale, jak byla provedena před rokem.

Gen. št. gen. Borisov: **Kavalerija v budušenju vojnu.** Na zkušenostech tři period boju v Rusku (manevrová vojna r. 1914-15, Brusilovská perioda posínicích bojů 1916-1917, podmoskevské boje Denikinců s rudou armádou) autor ukazuje na důležitou úlohu, již měla jízda na ruských bojištích, rozsáhlých a se řídkou sítí komunikací. Nemajíc dostatečných rezerv, by mohla účinkovat jako uderný celistvý korpus, nikdy nespĺnila těch velkých úloh, jež jí byly dány speciálností poměru ruských bojišť. R. 1916 gen. Aleksejevem připraven plán přechodu z posílení války do manevrové, jakožto výhodnější pro Rusy. V něm hlavní úlohu hrálo jezdecké kombinované s druhými zbraněmi. Massa uderne jízdní massy byla se čtyř prvků: regulární jízdy, jdoucí vpředu a opatřené dělostřelectvem a letectvem, z jízdní péchoty s dělostřelectvem, z péchoty velené na koních nebo vozech, a konečně z lehké, střelecké péchoty. Podle tohoto plánu byla by bývala ruská jízda reorganisována ve vlastní jízdu, účinkující šokem a šaví, jak byla vyvíjena za míru, a v jízdní péchotu, vytvořenou z rezerv pravé jízdy. Problem jízdy je velmi vážný, jmenovitě když francouz-

ský generální štáb rozřešil jej přeměněním jízdy v jezdici pěchotu, kde kuň jest pouze transportním prostředkem pro pěšího bojovníka. Zapomíná se zde na velký strategický význam „šoku“, jehož je schopna jediné opravdová jízda, která bojující šavli, kuli i tlakem koně, přemůže vždy jezdici pěchotu, vyučenou pouze střelbě.

Russkij admiral: Sraženije u Dogger-Bank. 24. I. 1915. Uváděje podle pramenů z obou stran první srážku anglických a německých mořských sil, autor na jednotlivých zjevech boje ukazuje na chyby, jež byly hlavně zaviněny nedostatkem válečné praxe.

Com. Bloch: Budušeje tankov. Preklad z Revue Mil. franç., 1922, č. 7.

Prof. R.: Gazovij boj i gazovaja zaščita. Krátke vysvětlení vlastností válečných plynů, jejich působení a užití v útoku neb obraně.

Číslo 3.

Gen. št. gen. A. Noskov: Francuzskaja „bolšaja“ taktika. Kritický referát o Instruction provisoire sur l'emploi tactique des grandes unités du 6. oct. 1921, vypracované maršálem Petainem a generály Debeney a Berdoulat.

Profesor A. Kelčevskij: Dvě doktriny. Ostrá kritika francouzské vojenské doktriny, jakožto schematické, oměle založené na obraně, opatrnosti, nepohyblivosti a vyčkávání činnosti nepřítele oproti německé válečné nauce, která je vybudována na vzoru Napoleonových, znamená svobodný vzlet mysli, představuje sílu a vůli k dosažení jas-

ně výtýčeného cíle a může při zdaru rychle vésti ke konečnému cíli války. Němci prohráli přes správnou doktrinu, s níž čtyři roky byli pány situace, protože se jejich armáda mravně rozložila a protože Němci ve své lačnosti nechali velkou armádu loupit v Ukrajině místo aby ji užili na západě. Francouzi (Foch) zvítězili přes svou špatnou doktrinu, děkujice jen konečné slabosti a chybám Němců.

Germ. gen. št. kapitán Ritter: Opyt mirovoj vojny v priměneniji k zostojannym ukreplenijam. Zkušenost svět. války o stálých opevněních. Popis systémů opevnění a pevností a historie jich za světové války. Význačná úloha Verdunu, taktika obrany ilustrovaná příklady Antverp, Verdunu a Novo Georgievsky.

Gen. št. polk. Bauer: Tanki v mirovoj vojně. Tanky byly vývojem posílení války a hodily se pouze do určitých taktických podmínek ve Francii. Ze Němci v této zbraní nevynikli, bylo zaviněno jejich podečnováním. Autor však pro budoucnost přikládá tankům rovněž velmi malý význam, jmenovitě v manevrové válce a proti armádě s neotřesenou chrabrostí.

Gen. št. polk. Kolosovskij: Razvertyvanie amerikanskoj armii vo vremja velikoj vojny. Vybudování americké armády v l. 1917—1918. Historický přehled a vývody ze zkušeností.

K. Čajkovskij: Razritie i rabota germanskoj morskaj aviacii vo vremja vojny. (Podle německých pramenů.) Vylíčení vývoje a velké činnosti německé námořní aviatiky. Hbk.

c) Revues německé.

Technik und Wehrmacht.

Roč. 1922. 3. a 4. sešit.

Major Wörlen: Die Pioniere bei Flussübergängen im Weltkriege. Autor osvětluje činnost německého zákopnictva několika skutečnými událostmi.

1. Přechod přes Vislu koncem července roku 1914 provedený armádním oddělením gen. Woyrsch-e. Bylo použito 4 německých, 6 rak. zákopnických setnin, 2 divisních a půl sborových mostních souprav německých a 21 rakouských válečných mostních souprav. V noci ze dne 28. na 29. července přepraveny byly na 10 místech současně 3. a 4. německá zeměbranecká divise ve 4 skupinách, a to mezi Kozienicemi a ústím řeky Pilicy. Přechod se zdařil, nepřítel musil ustoupiti. Most

se začal stavěti z rána 29. července u Wilszckonicze. Koryto vodní bylo 1160 m široké a rozděleno písčnou mělčinou v rameno hlavní (250 m šířky, 5 m hloubky) a v rameno vedlejší (60 m šířky, 0,8 hloubky). Přes hlavní rameno zbudován válečný most ze 33 plujících podpor a z 5 kulisových mostních koz, přes vedlejší rameno most o 15 kozách. Až se pracovalo za prudké dělostřelecké palby, byl most v 10 hod. 30 min. dopoledne hotov. Druhý most byl postaven 30. července mezi 4. a 7. hodinou ranní u Swice Gorne ze 23 plujících podpor. Přes písčovou mělčinu byla upravena cesta. Pro povodeň, která nastala 1. srpna, bylo třeba první most strhnouti a konstrukci druhého změnit a značně zesílit. Konečným výsledkem byl most 966 m dlouhý, skládající se ze 143 polí. Rychlý postup armádního oddělení generála

Woysche k řece Bugu, vyžadoval nového mostu; byl vystavěn od 3. do 10. srpna u místa Ryczynol. Drávi poskytl tamější lesy. Stavbu provedly 2/3 rakouské a jedna německá zákopnická setnina pomocí 200 ruských zajatců a jedné pracovní setniny. Ke stavbě použito 102 ruských říčních ledoborců. Most byl 1068 m dlouhý, 5 m široký (dvoji jízdní dráha), 2,50 m nad vodním normálem, 57 nosností.

2. Přechod přes Dunaj u Smedereva v říjnu 1915. Přechod přes Dunaj jest vzorným příkladem pro operativní, taktické a technické provedení většího přechodu přes řeku. Plně osvědčila se při tom tato opatření, nepřítel byl operativně překvapen, veškerého válečného materiálu a bojových prostředků bylo připraveno k přechodu dostatečně množstvím a včas bylo jich také operativně a takticky využito velmi dobře. Německá 11. armáda překročila Dunaj třemi proudy. III. armádní sbor po obou stranách ostrova u Smedereva; IV. záložní sbor u ostrova Teměse, X. záložní sbor u Tatanky-Baziáše. Výzvědy a přípravy započaly se již v září. Armádní III. sbor použil: 4 německých a 2 rakouských zákopnických setnin, 2 divisi, 2 sborových německých a 4 rakouských mostních souprav, 100 obyčejných loděk, 6 motorových člunů, 50 rakouských pontonů, 1 parniku se 6 vlečnými loďmi a 2 přístavních mostů. Vojsko začalo přecházeti 7. října, bylo však nepřátelskou dělostřeleckou palbou u ostrova zastaveno. Připravené oddíly pěchoty musily druhého dne ustoupiti. Potom byly rakouskými zákopníky spojeny vlečné lodi s parníkem a vojsko opět přepravováno. Souprava tří vlečných lodí přepravovala najednou 3000 mužů pěchoty (1 pluk) nebo 3 polní baterie se spřežením nebo 50 armádních vozů se sořežením, nebo 24 aut. Od 12. do 17. října se situace nezměnila. Mezitím byly u Budapešti a Segedina sestaveny díly válečného mostu a 8 parníky dovezeny na příslušné místo. Most byl dostavěn 20. října. Armádní III. sbor měl 6 německých a jednu rakouskou zákopnickou setninu, 4 sborové a 3 divisi mostní soupravy, 70 pontonů, 60 loděk, 1 parní, 4 těžké a 5 lehkých motorových člunů; později měl jistě několik parníků a vlečných lodí.

Základnou přepravu přes Dunaj byl ostrov Teměšský. Tam byly pěchota a dělostřelectvo a potřebný materiál pro přechod přes jižní dunajské rameno přepravovány v nocích od 23. září do 8. října. Den před tím přepraveny zajišťovací oddíly na srbský břeh. Dne 8. října počalo se vojsko přepravovati. Přes jižní rameno byly postaveny dva mosty. Pro povodeň, nepohodu a odpor

nepřítelův byl III. armádní sbor připraven k dalším operacím na srbském břehu až 20. října. Záložní X. sbor vykonal do 10. října veškeré přípravy k přechodu. K tomu bylo použito: 4 německých, 2 rakouských zákopnických setnin, 1 sborové, 3 divisiích německých a 4 rakouských mostních souprav, 30 loděk, 25 rakousk. železných pontonů, 1 parního člunu, 8 vlečných lodí a jednoho mostu systému Herbertova. Německá 103. pěší divise přešla částečně snadno; pro nepohodu však nepřešla divise všecka. Přechod její zbývající části a pak přechod 101. divise trpěl nepohodou, povodní a nepřátelským naporem. Most byl staven od 20. do 23. října. Druheho dne potom dostihl X. sbor srbského břehu.

3. Přechod přes Dynu 1. září 1917. Vrchní velitelství 8. armády (A. OK. 8) rozhodlo se v srpnu 1917 překročit neočekávaně Dvinu mezi Pincalsem-Dunhofem, tlačiti prudkým postupem ruské voje, rozloženo po cestě k Rize, proniknouti až k pobřeží (35 km) a tím připravití obklíčení 11. ruské divise, hájící řížského předmostí. Pro přechod připraveno bylo 29 zákopnických setnin, 9 sborových a 20 mostních souprav. Příchod k řece byl ztížen neprostupnými, hlubokými a močálovitými lesy; bylo třeba přejiti přes řeku před nepřitelem, který obsadil druhý břeh silně. Před přepravou cvičily se zákopnické oddíly důkladně a konaly se nejrůznější práce, které mohly býti prováděny pouze v noci. V oblasti přechodu bylo za 14 dní postaveno 20 mostů, několik kilometrů okleštěkových hrází a vznikla baráková lženi se studnami a napajedly. Tyto přípravy umožnily, že nepřítel byl překvapen, že se přechod zdařil poměrně snadno a že zákopnické oddíly utrpěly jen málo krvavých ztrát. Přechod proveden na třech místech; předcházela jej dělostřelecká palba s otravnými plyny po 3 hodiny 10 minut a pak nepretržitá účinná palba děl a kulometů. Dne 1. září o 9 hod. 10 min. dop. počalo vojsko přecházeti současně na všech třech místech. Na jednom z těchto míst byla celá 14. bavorská pěší divise se všemi kulomety a plamenomety přepravena za 1 hod. 55 minut; jednotlivé pontony přejely za tuto dobu 19krát přes řeku, baterie přepraveny byly na připravených příměch. Zároveň s přepravou započaly se stavěti mosty na třech místech: 1. most (352 m) byl hotov za 5 hodin 20 minut (13 koz, 64 pontonů), 2. most (250 m) za 3 hodiny 50 minut, 3. most (297 m) za 5 hodin 40 min. (8 koz, 56 pontonů) Do večera 1. září bylo přepraveno pět pěších divisí.

4. Přechod přes Marnu v červenci 1918. Na Marně nebylo těžkých techní-

ckých obtíží, zato však byla taktická situace nejnepríznivější. Když se nejvyšší vrchní velitelství německých armád rozhodlo pro ofenzivu přes Marnu, bylo ihned zřejmo, že taková veleobtížná operace vyžaduje dokonalého přípravného výcviku zákopnických útvarů pro použití mostních souprav; takový výcvik byl za zákopové války, trávající několik let, zajisté skoro zapomenut. Proto se zákopnické prapory cvičily od května do konce července na Oise a Maase stavěti mosty a přepravovati vojsko.

Přípravnému uložení mostních součástí bránily veliké překážky. Severní svah údolí Marny sklání se povlnně 3–4 km k řece; vozy s materiálem nemohly nikterak dojížděti až k řece, aniž nepřítel byl na to upozorněn, ačkoli byla všechna kola a všechny chřestící součástky vozů ovinuty. Pontony musily býti tudíž v nocích nošeny až k řece; nosiči byli buď bosí nebo měli boty ovázány. U řeky byly pontony zahrabány anebo aspoň skryty, buď v zahradách nebo za živými ploty; tak se musily dopravovati k řece i všechny ostatní potřebné předměty (prkna, provazy a p.). Všechny přípravné práce se zdařily, takže v ustanovený čas bylo vše hotovo.

Přechod měl se díti podle těchto zásad:

a) Veškeré pontony přenesou se až k určité čáře, stanovené rovnoběžně s tokem řeky;

b) převoz provede se současně všemi pontony;

c) v každém divisním okrsku začnou se stavěti dva pontonové mosty, jakmile se započne převážeti;

d) za přecházení zřídí se pontonový přívoz;

e) až se přechod ukončí, vystaví se v každém divisním okrsku těžký válečný most jako náhrada za mosty pontonové.

Na večer 14. července bylo u sedmi útočných divisí připraveno k akci celkem 59 zákopnických setnin se vším materiálem (6 sborových a 29 divisních mostních souprav). Dne 15. července v 1 hod. z rána započala se dělostřelecká palba a zároveň připravovati materiál k ustanovené čáře. Ve 2 hod. 55 min. byly spuštěny pontony do Marny. Práce vykonána za temné noci, v terénu těžce schůdném, s plynovou maskou na obličej a za prudké palby nepřátelských kulometů a dělostřelectva.

Přeprava zdařila se však neočekávaně příznivě. Avšak stavba pontonových mostů byla nesmírně obtížná.

*) Byla to armáda gen. Boehna, která takovým způsobem překročila Marnu mezi Jaulgonne a Dormansem.

Pobřežní opěry byly sice brzo postaveny, leč stavba mostu vážla tím, že vozy, které měly přivážeti materiál, nemohly po přečpaných cestách a pro prudkou nepřátelskou palbu dojížděti včas na místo. Útoky francouzských letců na místa, kde se mosty stavěly, znemožnily každou další práci.

U jednotlivých útočných divisí byla 15. července situace tato:

I. divise: pontonové mosty nebyly postaveny; divise dostala rozkaz k ustupu;

II. divise: pontonový most dostavěn až večer;

III. divise: jeden pontonový most byl zničen dělostřeleckou palbou, druhý dostavěn až v 6 hod. 35 min. večer; první most opraviti nebylo lze, jelikož nebylo pontonů;

IV. divise: zničen byl jeden most a místo něho postavena byla obyčejná lávka; druhý most byl jen stíží chráněn;

V. divise: 2 mosty od 6 hod. 20 min. ráno a 4 hod. 30 min. odp.;

VI. divise: jeden most hotov v 7 h. 45 min., druhý v 11 hod. 30 min. dop.;

VII. divise: jeden most hotov v 8 h. 45 min. dop., druhý ve 4. hod. odp.

V noci ze dne 15. na 16. července bylo divisemi postaveno množství provisorních lávek.

Teprve v pozdějších dnech podařilo se německým zákopníkům vystavěti tolik mostů, že mohla německá armáda, když byla ofenziva zastavena, ustoupiti v několika proudech přes Marnu.

Autor studie žádá ke konci (seš. 5. a 6.), aby byl vytvořen typ zákopníka, jenž by byl vycvičen pro válku zákopovou i pro stavbu mostů (Einheitspionnier); třeba však, aby byli k těmto útvarům přidělováni pouze mužové nejen tělesně zdatní pro těžkou službu, nýbrž i inteligentní. Materiál byl vhodný; chybné bylo, že byl v zákopové válce oddělen od zákopnických útvarů.

O mostních soupravách viz V. R. III. na str. 16.)

Hptm. dr. Gretsche: **Ueber die Grundlagen des Flachschiessens.** Theorie strelby na letadla (pokračuje v seš. 5. a 6.).

Oberlandmesser Lips: **Die artilleristischen Vermessungen in den letzten Kriegsjahren.**

Dělostřelecká měření v posledních letech světové války konali „dělostřelečtí trigonometři“, většinou z řad občanských. Měli vyznačovati stanoviště nepřátelských baterií a pozorovatelů v trojúhelníkových sítích; podle toho byly pro baterie nakresleny plány, podle nichž bylo lze zahájit bez dlouhého pozorování okamžitě účinnou palbu.

Ovšem bylo třeba k těmto pracím velmi mnoho času, a proto dostávaly baterie tyto plány často příliš pozdě.

Dělostřelci geometři byli, stejně jako útvary pro zvukoměriství a meteorologickou službu, podřízeni přímo veliteli divisního dělostřelectva. Speciální úlohou jejich v zákopové válce bylo, aby trigonometrická síť byla rozšířena až k frontě, aby místa připojení byla zaznamenána zvláště a plány nakresleny podle měřítka 1:25.000 s mřížkovou sítí. Do této sítě byly vměřeny a naznačeny baterie theodolitů. Potom byly vypočteny pravouhlé souřadnice pro důležitá místa a určeny hlavní směry pro střelbu. Tyto údaje byly základem pro plány baterií.

V pohybové válce, kde nebylo skorem nikdy lze připojit se na síť nepřítelovu, musilo se ovšem místo plánů používat obyčejných map.

Generalmajor Borries podává obsáhlý rozbor dílu „Organisation“ z publikace Gen. Schwarte „Der grosse Krieg 1914-18“ (pokračuje v seš. 5. a 6.). Major Timler uveřejňuje obsah studie majora Johna S. Tratta zařazeného ve sboru pobřežního dělostřelectva Severních států amerických, o „Taktické organizaci a upotřebení reflektorů při obraně proti letadlům“.

Úloha světelných reflektorů ve studii vyčtena a organizace nastíněna; lze

provést technicky. (Pokračuje v sešitě 5. a 6.)

5. a 6. sešit (obsahem).

Několik příkladů z publikace: Gén. Gossot et M. Liouville: „Ballistique intérieure“. (Paris 1922, libraire J. B. Bailliére.)

Major Kretzschmann: „Der Tunnel von Montmédy“. Dvoukolejná trať Audun-Sedan-Charleville probíhá u stanice Montmédy tunelem 800 m dlouhým, který byl již roku 1870 po bitvě u Sedanu Francouzi tak poškozen, že se podařilo Němcům až za měsíc upravit celou trať pro jízdu. V srpnu 1914 vyhodili Francouzové oba dva portály tunelu do povětří. Velitel německých železničních útvarů, který měl škodu napravit, poznal, že rekonstrukce práce vyžadovat budou více času, a proto se rozhodl vystavět dříve provizorní trať kolem tunelu. Trať byla vystavěna za 16 dní. (Byla dlouhá 3.85 km. stoupala až 1:35, ohyby měly poloměr až 180 m.) Jelikož bylo hned s počátku patrné, že dráha nestačí, začaly se ihned znovu stavět zbořené portály a celý tunel byl obnovován. K práci byla organizována zvláštní dvě oddělení horníků po 100 mužích; výsledky však byly praneprné. Proto byly práce svěřeny firmě „Grün a Biffinger“ v Mannheimu; ta provedla rekonstrukci do počátku května 1915. Studie podává detaily těchto prací a vypisuje zkušenosti, kterých bylo nabyto. —xy—

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

J. K. Skála: **Tři roky boje proti následkům války.**

Zpráva o činnosti Zemského úřadu pro péči o válečné poškozence v Praze za léta 1919, 1920 a 1921.

Str. 196 a 6. diagramů. Rok, místo vydání a cena neudána.

Obsáhlá a velmi podrobně sepsaná zpráva podává statistické výkazy činnosti Zemského úřadu pro péči o válečné poškozence v Čechách, který zahájiv činnost 1. května 1919 má vrátiti invalidy práci a životu, postarati se o ty, kteří se mohou již uživit vlastní prací, a pomáhati vdovám a sirotkům po padlých a zemřelých. Úkol svůj řeší, odstraňuje povlovně podpůrnický systém, který byl možný za Rakouska, a chce svoji sociálně a národohospodářsky produktivní práci vrátiti invalidům mužné občanské sebevědomí, osobní hrdost válkou rozvrácenou a naučiti je

vlastní práci a svépomoci. Úřad nechce býti nacionálně zaujat proti ostatním národnostem čsl. republiky.

Dělí se v praesidium, devět oddělení, účetnu a pomocné úřady, a má úhrnem 441 zaměstnanců (31. XII. 1921). Kromě toho zřízeno je v Čechách 38 okresních úřadoven a invalidní referát při čsl. gen. konsulátu ve Vídni.

Ze statistických dat vyjímáme:

Koncem roku 1921 bylo uznaných invalidů s různými procenty neschopnosti: 110.592.

Invalidů, potřebujících různých orthopedických pomůcek (prothéz a pod.) bylo do konce dubna 1922 14.470. Válečných slepců bylo 330 (12 důstojníků) a na péči o ně vynaloženo bylo za tři léta 4.381.960.70 Kč.

Cvičených invalidů českých (1919 až 1921) bylo 3.642, německých 1.116. Podpor bylo vyplaceno v roce 1921: Kč 1.980.977.21 v 4347 případech. —xy—

Fortušný a Škelenko, plukovníci ruského generálního štábu: **Jízda bolševické armády a jejich protivníků: Gen. Denikina, Polska a gen. Wrangela.** Tiskem jako rukopis. (Přeložil plukovník gen. št. Jar. Červinka.) V Caribradě v prosinci r. 1920, 8°, str. 35, map 21. Cena neudána.

Autoři této velice zajímavé publikace označují ji jako „nástin, jevíci se jako pokus shrnouti materiál, související s činností jezdeckta v občanské válce na jihu Ruska a konstatovati základní idee činnosti taktických jednotek tohoto druhu zbraní“. Podkladem uvah jsou jich osobní zkušenosti a studium všech pramenů a úředních pomůcek. Historických událostí, kterých používají k vysvětlení a rozboru činnosti menších jezdeckých částí, zúčastnili se oba autoři sami; čerpají tedy z vlastních poznatků.

V roce 1919 a 1920 operovaly na jihu Ruska veliké jezdecké skupiny, jež přímo rozhodovaly o osudu operací; jezdeckto došlo po mnoha letech opět převahy nad pěchotou a to po světové válce, kterou ovládla technika! Jak to bylo možno? Válečné fronty vzniklé za občanské války v jižním Rusku byly tak rozsáhlé, že nebylo možno hustě je obsaditi vojskem; „podrážděnost, přílišné působení deprimujících dojmů, všeobecné nedostačující výcvik vojsk následkem nezbytného rychlého vytvoření částí a nutnosti jejich okamžitého zasáhnutí do boje, přivedly k tomu, že rozhodující vliv v občanské válce získaly manévry a útoky chladnou zbraní, což vytvořilo takovým způsobem vhodné podmínky pro válečnou činnost jezdeckta“. — Boje dokázaly též, že rozhodující výsledky mohou býti dosaženy jedině činností jezdeckta, spojeného ve veliké taktické jednotky.

V světové válce málo kde utkaly se jezdecké formace v pospolitém boji; v r. 1919 a 1920 vidíme však na jihu Ruska bitvy největších jezdeckých skupin.

Sovětská vláda počala teprve po svých porážkách ke konci roku 1918 tvořiti počátkem roku 1919 své rudé jezdeckto; na podzim t. r. byly vytvořeny již tři silné úderné skupiny jezdecké; koncem léta roku 1920 měla rudá armáda již 24 jezdeckých divísi a 8 jezdeckých brigád. Porážka sovětských armád na polské frontě a rozpuštění jedné jezdecké divise zmenšilo počet na 21 jezdeckých divísi a 8 brigád. (40–50.000 šavlí.) 4–5 jezdeckých divísi utvořilo jezdeckou armádu, již přiděleny skupina letecká a 2–4 obrněná auta. Jezdecká divise sestávala ze tří jezdeckých brigád (po dvou plucích, každý po třech korouhvích a jednom

kulometném oddělení; pluk 4–6 eskadron) ze 6 obrněných aut, ze tří jízdních baterií dělostřelectva (12 třípalcových děl z roku 1902) a z radiové stanice. Samostatné jezdecké divise působily buď zároveň s pěšími divisemi, anebo tvořily některé z nich dočasnou jezdeckou skupinu. Sovětská vláda disponovala větší zálohou mužstva a konštva, za to nedostačoval technický materiál; okolnost tato vysvětluje malý počet dělostřelectva a pancířových aut a vytvoření šestiplukové divise.

Jezdeckto Denikinovo jihoruské branné moci rozvíjelo se za velmi výhodných podmínek, takže měl gen. Denikin počátkem října 1919 početně značně silnější jezdeckto nežli bolševici. Kozácké oblasti (Donská, Kubánská a Terská) a Ukrajina byly zdrojem jezdeckých armád. Číselná převaha jihoruského jezdeckta nad rudým byla značně oslabena jeho nestejnorodým složením a různým způsobem života v největších jeho částech. Rudá jízda byla tehdy organizována pouze ve dvou skupinách (skupina Buděnného a skupina Zloby) a byla zabezpečena silnou pěchotou. Gen. Denikin musil vzhledem k tomu, jak svoje jezdeckto tvořil, organizovati dvě odlišné části: jezdeckto pravidelné z Ukrajiny a Kozácké; prvé organizoval štáb vrchního velitele, druhé bylo závislé od Kozáckých vlád a mělo svoji organizační samostatnost. Mimo to musilo chrániti Denikinovo jezdeckto vzhledem k malému stavu jihoruské pěchoty různé úseky fronty a nemohlo se tudíž řádně uspořádati.

Pravidelné jezdeckto tvořilo jeden jezdecký armádní sbor (1. a 2. jezdecké divise, každá po dvou brigádách, tyto po třech plucích, pluk po 3 korouhvích po 2 eskadronách a 1 kulometném oddělení vzoru Maxim, Wickers a Lewis; u divise 2 dělostřelecké baterie třípalcových ruských děl vz. 1902 a radiová stanice; u armádního sboru mimo to skupina obrněných aut a radiová stanice). Kozácké jezdeckto tvořilo samostatné brigády, divise a armádní jezdecký sbor; jich organizace byla podobná jako u regulérního jezdeckta.

Jezdeckto ruské armády gen. Wrangela. Jezdeckto generála Denikina přestalo existovati v březnu 1920 v Novorosijsku a na západním Kavkazském pobřeží. Generál Wrangel musil poznovu své jezdeckto vytvořiti, a to při velmi malém počtu koňského materiálu na Krymu i v severní Tauridě. Do listopadu 1920 bylo již 5 divísi a samostatná brigáda, celkem 7500 šavlí. Kromě toho měla každá pěší divise jednu jezdeckou korouhev o 2 eskadronách, jako svoje zvláštní divisijní jezdeckto. Vůči sovětskému jezdecktu jeví se zde nedostatek lidské

ho materiálu, za to hojnost technického materiálu; utvořeny zde na rozdíl od dřívějších formací, divise o 4 plucích, hojně opatřených dělostřelectvem (čtyři baterie), pancířovými auty a letectvem. Technika nahražovala tu množství.

Organisace byla téměř tatáž u gen. Denikina.

Polské jezdectvo skládalo se koncem roku 1920 ze 13 brigád, jež rozděleny byly mezi armádami a netvořily, pokud známo, větších celků. Organisace byla dříve uvedeným podobná.

Nedostatek místa zabraňuje nám přihlížeti podrobněji k dalšímu obsahu zajímavé studie, kde autoři podávají

vývoj zásad, podle níž různé ony jezdecké utvary na jihu Ruska bojovaly. Metody boje ruského jezdectva objasněny jsou podrobně v připojených popisech různých bojů na jihoruském bojišti, jako: Boj u Carycina 27. července a 23. srpna 1920, pronásledování druhé jezdecké sovětské armády donským kozáckým armádním sborem jižně Nikopolu 16. října 1920 atd.

Publikace vybavena je velmi cennými náčrtky a skizami, které kreslil pluk. topogr. Čečelev.

Považujeme knihu za důležitý pramen pro dějiny občanské války 1919/20 na jižní Rusi a doporučujeme ji všem ke studiu. —xy—

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Podplukovník E. Cholet: **L'art militaire dans l'antiquité chinoise. Une doctrine de guerre bi-millénaire.**

Podplukovník E. Cholet podává výňatky ze spisu otce Amiota, misionáře v Pekingu (působil v letech 1734—1794). Tento spis vyšel roku 1772 u Didota v Paříži s názvem „Vojenské umění čínské, neb sbírka starých poznámek o válce“. Byla to sbírka desíti předpisů různých čínských generálů a rytin, znázorňujících cvičení, oděvy a vývoj čínské armády a různých vojenských nástrojů.

Kdy byly tyto předpisy napsány, není známo, známe pouze jméno knihy: Vu-king a zásady sedmi čínských slavných vojevůdců, kteří sluli: Sin-tse, On-tse, Sema-fa, Veu-toni, Leao-tse, San-io a Lon-tao.

Otec Amiot, slavný sinolog a autor „Konfucia“, po delších jazykových obtížích vytvořil podle tatarsko-mandžského slovníku překlad třinácti článků Sin-tseových, šesti On-tseových, šesti Sema-fových a dvou Lon-taových.

Hned na počátku můžeme se tázati, jaký praktický význam má podobná kniha vůbec pro nynější poměry?

Čtenář nesmí ovšem v těchto článcích hledati zábavných podrobností, poučných předpisů ani praktičností pro svou zemi, musí si neustále pamatovati, že se píše o Číňanech a že tyto zásady jsou ze šereho starověku.

Vojenská literatura všech zemí nevěšmala si čínských vojevůdců, které misionář přeložil. Studium pravidel a válečných způsobů, diskuse a kritika objevují se v této literatuře až z dob řeckých a římských. Psal-li někdo o Egypťanech, Asyřanech, Peršanech nebo Medech, bylo to pouze tápání v archeologických stopách, které vrhaly nejasné světlo na antickou historii.

Tim větší tedy jest pro nás překvapení. Pročteme-li stránky této knihy, obsahující plno myšlenek, druhdy trochu záhadných, ze kterých však lze vybrati nezvratné a hluboké pravdy, podíváme se, co vše jsme až dosud považovali za plody velice pokročilé civilizace.

Zvláště překvapuje naprostá shoda předpisů starých vojevůdců čínských s předpisy, které považujeme za základ moderních doktrín. To utvrzuje naši domněnku, že podobná pravidla, vznikla vývojem neobyčejně důležitých událostí, jsou již sama jakousi přirozenou doktrínou všech národů všech věků.

Nalézáme v nich pravdy, které mnozí považují za nové. Zdánlivě jsou nejasné, ale ve zvláštních případech objeví se, že jsou přesné a úplně a že se takovými zásadami řídily lidské zapasy; jsou tak prosté, že národ, spravuje se jimi, potřeboval prostředků pouze základních, nejprostších.

Dosud bylo nám nesnadno, odhaliti zákony, které řídily válečnou činnost té doby, vyznačující se prostředky velmi jednoduchými a nepatrným množstvím věcí; teprve tato sbírka podává souhrn předpisů, jejichž cena a užitečnost vzbuzovaly povždy úctu vojevůdců všech věků.

Ovšem hledáme v nich marně, co by se podobalo našim pojmům o mobilisaci, soustředění sil a organisaci služeb.

Zda se však toto vše nezměnilo podstatně časem, nebo prostředky? A čím to bude zítřka?

Najdeme v nich však mnohé zásady, jak nejlepe využití sil a hmotných prostředků.

Doktrína Vu-kingova, stará dva tisíce let, má různé zajímavé vlastnosti: jest filosofická, humánní, rozumná, umělecká a částečně též morální.

Jeji předpisy opírají se většinou o pevné závazky; jsou založeny na poznání člověka a svazků jeho se společností. Soukromý zájem jest vždy podřízen zájmům národním, rodinným a společenským, morálka jest v ní základem všeho poznání. Všechny tyto procesy vyplývají ze všeobecné myšlenky: Jest nezbytné třeba ve všech věcech vynikati nad nepřítele!

Aby dosáhli tohoto cíle, snaží se Číňané nejdříve své protivníky oslabiti, aby si zajistili převahu. Pro tento účel považují za oprávněné všechny prostředky: lest, zradu, vnitřní nesváry, mravní zvrhlost a pod. Všechna úsilí mají jediný veliký cíl: třístiti nepřítele.

Čínští generálové dobře věděli, že pouze bitva, vedená uvědoměle, bude vítězná.

Byli si vědomi, že „silný“ znamená „spojený“ a netřístili tudíž svých sil; znali základní podmínky: nezbytnost rozvědky a tajnost svých záměrů.

Jednali vždy energicky.

K opatrnosti, předvídatosti a rozvaze radila jim moudrost, ke lsti plemenné nadání, drobnost a titěrnost byly jim zvykem pořádku a extrémní pravidelnosti, a proto snažili se nepřátelskou překážku raději obejít, než ji

zdotati většími silami nebo rychlým nápořem.

Jeden z nich, Sin-tse, vítězil vždy, jsa věren těmto zásadám, a pouze generálové, kteří zapomněli těchto naučení a nevěděli si rady v různých okolnostech, podlehlí později prudkým nájezdům mongolských dobyvatelů a džingischánových jezdců.

Kniha podpl. Choleta obsahuje čtyři kapitoly zásad těchto předních čínských vojevůdců, účelne seřazené.

První kapitola pojednává o válce, armádě, o počtu vojska, o morálce a disciplíně.

Druhá kapitola o osobě generála a jeho vlastnostech, o čase, vzdálenostech a okolnostech.

Třetí kapitola seznamuje nás se zásadami iniciativy a svobodné činnosti, s rozvědkou a tajností, se zásadami směru, s kombinací válečných úkonů a se zásadami hospodárnosti sil i spojeného úsilí.

Čtvrtá kapitola poučuje nás o všech rozkazech k bitvě ofensivní i defenzivní.

Dílo jest zajisté pozoruhodné a zaslужuje náležitého zájmu, neboť odhaluje nám hluboké zásady šerého dávnověku; ty platí dodnes — změnily se pouze prostředky... K. R.

b) Ruská.

L. A. Krol: **Za tři goda.** (Vzpomínání, vpečatlení a vstřetí.) Biblioteka svobodnoj Rossiji No. 17. Vladivostok 1922. Str. 212. Autorem knihy „vzpomínek, dojmů a setkání“ za tři pohnutá léta (od konce 1917 do jara 1920) je politik nám z Ruska dosti známý. Brzo po našem vystoupení proti bolševikům probral se z Moskvy přes frontu na území osvobozené od sovětské vlády, účastnil se státních porad v Čeljabinsku a v Ufě, byl ministrem financí a zástupcem premierovým v zatimní vládě uralské, za diktatury Kolčakovy byl pro své levé projevy nazýván bílou vranou mezi kaděty, v létě 1919 stal se za permské gubernské zemstvo (krajský sněmík) členem omských Hospodářských porad, s nimiž někdy koncem listopadu přijel do Irkutska, kde v zasedání Porad vystoupil s velmi ostrou kritikou Kolčakovy vlády. Po pádu této vlády odejel do Vladivostoku, kde jsme ho našli v Lidovém shromáždění poamurském horlivým podporovatelem vládní koalice, v níž na jednom křídle byli zástupci velkého obchodu a průmyslu, na druhém — komunisté; nemýlil-li se, stal se pak i členem takové koaliční vlády.

L. A. Krol byl na podzim 1917 zvolen za kadetskou stranu do všeruského

ústavodárneho sněmu a v prosinci se chystal jeti na jeho zasedání. Tim počíná první část jeho knihy, nazvaná „V Moskvě“ (leden—červen r. 1918). Ústavodárny sněm dali bolševici po prvé schůzi rozehnati. Krol zůstává v Moskvě a účastní se práce v ústředním výkonném výboru své strany a ve Svazu pro obrodu Ruska, pokrokové organizaci protibolševické; tam také založil podnikatelskou společnost, jejíž členství mu umožnilo dosti hluboko nahlédnouti do metod sovětského hospodářství. V krátkých, přehledných kapitolách vypravuje o počátcích sovětské vlády, o její malé pevnosti, o brestském miru, o poměru Němců a spojenců k bolševikům a k veřejnosti nebolševické, o dvou směrech v této veřejnosti, které si vytvořily i dvě paralelní organizace, Svaz pro obrodu Ruska (stoupenci lidovlády) a Pravé, později Národní centrum (stoupenci monarchie), podává zajímavé obrázky z prvních dob sovětského úřadování a z jejich nezdařených pokusů hospodářských, vykládá názory, jaké v jeho straně a některých skupinách jiných panovaly o různých časových otázkách — pro naše poměry důležitý je zdržlivý poměr ke spojenecké intervenci.

Koncem května konala se v Moskvě konference strany kadetské, která jed-

nomyslně se vyslovila proti orientaci germanofilské; hned po ní arestovaly sovětské orgány — snad na pokyn německého vyslance Mirbacha — celou řadu příslušníků strany; Krol tomuto osudu ušel jen náhodou. Současně přicházejí zprávy o tom, že na Volze vystoupili proti bolševikům Čechoslováci, a že se tam tvoří nová vláda. Koncem června odjíždí Krol z Moskvy, aby se dostal za Volhu. Spolu jedou dva eseri, Argunov a Pavlov. Všichni tři jsou delegáty Svazu pro obrodu Ruska, jehož jménem mají navázati kontakt s protibolševickou vládou.

Šťastnou cestou přes frontu počíná druhá část knihy „Za Volhou“ (červenec—září 1918). V ní zachycuje své nepříznivé dojmy ze samarského Komuču (komitétu členů ústavodárného sněmu) i jeho předchůdce, vlády sibiřské (v Omsku), ze kterých vznikl plán, vytvořiti pro oblast Urálu samostatnou zatímní vládu; vypravuje o čeljabinských poradách v červenci a v srpnu a uřimských v září — zejména posledním jsou věnovány tři dlouhé kapitoly — referuje o počátcích činnosti oblastní vlády uralské a potížích, které se jí čínily zejména z Omska atd., často zmiňuje se ovšem i o našem vojsku a některých lidech z jeho vedení. Tato část ukazuje, jak málo bylo mezi Rusy na vedoucích místech osobností schopných, se širším rozhledem, obětavých, a jak mnoho tam bylo malicherné neuváženosti, osobní ješitnosti a stranického egoismu. Je zajímavé, že v knize příslušníka strany buržoasní více jest odsuzována vláda omská, nežli samarská socialisté-revolucionáři, třeba ani těm nic neodpouští.

Část třetí je nadepsána „Boj o vládu“, a zahrnuje události od září 1918 do června 1919. Je to hlavně hnusný boj sibiřské vlády proti direktoriu, zvolenému v Ufě, zakončený kolčakovským převratem. Krol bezohledně črtá obraz politického i mravního rozkladu ve vládě a vojenské zvlě, v území přifrontovém; nešetří ani vlastní strany, odhaluje pravou podobu jejího nového ústředního výboru (asijského) i tak zv. omského bloku.

Části čtvrté, zachycující události v druhé polovici r. 1919 a v prvních čtyřech měsících 1920, je vyhrazen obraz „Súčtování“, které nezbytně musilo přijíti za dřívější hříchy. Mnoho místa je tu věnováno omské vládě a hospodářským poradám, pak jednáním v Irkutsku a boji o toto město. Kniha jest zakončena obrázkem Čity a přijezdem do Vladivostoku, kde po japonském převratu (na počátku dubna) našel její autor nové pole působnosti — v koalici s komunisty, před nimiž utekl z Moskvy a pak z Irkutsku.

„Píši pro současníky a ne pro historika,“ praví Krol v stručné předmluvě své knihy. Pro ně shrnuje vývody ze svých zkušeností za ta tři léta v tyto body (na konci předposlední kapitoly): za prvé, že všechna místní povstání jak proti sovětské vládě, tak proti diktatuře s prava, byla odpovědí na zvůli, stávající se nesnesitelnou a neměly za účel nějakou určitou státní formu; za druhé, že massy si nepřejí dlouhé občanské války; za třetí, že při jinak stejných podmínkách, bolševism s leva nachází větší procento přívrženců a podporovatelů, než bolševism s prava; nakonec, že nelze počítati na úspěch ozbrojeného boje s bolševiky proti vůli širokých mass. Odmítá vývod, který by se mohl dělati z vítězství bolševiků nad Kolčakem, Denikinem a j., že massy stojí rozhodně na straně vlády sovětské vlády.

Význam svých zápisků pro historika oceňuje sám Krol (v téže předmluvě) takto: „Snad přispěji k vyjasnění psychologie veřejných a politických pracovníků v těch dobách, jichž se týkají“. Po této stránce mají jistě velkou cenu, protože jejich autor — přes to, že všude hledí ukázati správnost vlastní politické linie — vynasnažuje se a dovede býti upřímný. V tom ohledu je někdy pravým opakem bývalého člena sibiřské vlády a Kolčakova ministerstva G. K. Ginse, který ve velké, dvojdielné knize „Sibir, sojuzniki i Kolčak“, pojednal o událostech téže doby.

Na mnoha místech, jak jsem již řekl, zmiňuje se Krol o našem vojsku. I tu hledí být objektivní. Ukazuje na příklad (dvakrát) dobře na zvláštní ráz našeho vojska, vyplývající z povahy dobrovolnické armády, revolucní; snad trochu příliš podtrhuje v prvním období po vystoupení naší závislosti na spojencích. Ale zase když velmi odmitavě se vyjadřuje o vydání admirála Kolčaka, neopomene konstatovat, že to nebyl jednostranný akt Čechů, nýbrž že byl proveden za plného souhlasu (s blagoslovením) těch, kteří Kolčakovi nabídli ochranu. Je ovšem přirozené, že se tam vyskytl nepřesnosti; tak bych nesouhlasil s jeho výkladem příčin známého memoranda z listopadu r. 1919.

Knihu Krolovu považují za důležitý dokument v diskusi o naší intervenci v Rusku. Stoupencům intervence vykládá, jak zdrženlivě se na ni dívali i v kruzích jim politicky blízkých, a ukazuje s hlediska nesocialistického, jak špatně se po převratu na území námi osvobozeném vyvíjely poměry a jak — především vinou skupin buržoasních — neodvratně vedly ke katastrofě.

J. Kudela

Anatolij Gan (A. Gutman):
Rossija i bolševism. Časť pervaja.
1914—1920. Vydáno v Sanghaji r. 1921.
Cena 5 dollarů.

Obsah své knihy, jež má podtitul *Materiály pro dějiny revoluce a boj s bolševismem*, naznačuje autor v úvodu takto: Má práce není ani dějinami války, ani dějinami revoluce. Kniha zahrnuje jen sebrané materiály, dokumenty, fakty a epizody z velké války, první i druhé revoluce, z dějin boje s bolševismem na Volze, na Urale a na Dálném Východě za poslední tři a půl roku z dějin vlády admirála Kolčaka a tak zvané spojenecké intervence.

Pisatel je novinář. Kniha je sbírka jeho vlastních a cizích článků, které náhodou s sebou přivezl do Japonska, dále různých výpisů z knih a časopisů; to všechno je v ní seřazeno dost ledažby, při čemž jakousi nití k navlekání různorodých materiálů je vývoj války a revoluce až do Kolčakova převratu. V druhé části, jejíž podrobný obsah je otištěn na druhé straně obálky, bude pod názvem *Sibiřská epopeja* pokračováno až do likvidace tak zvaného dálnévýchodního bufera (narázníkového státu mezi sovětským Ruskem a Japonskem); v třetí části pak chce podat přehled činnosti sovětské vlády za tři leta.

O mnoha událostech píše jako očitý svědek nebo jako člověk, jenž jim nestál daleko. „Moje aktivní účastenství v boji se sovětskou vládou — praví v úvodu — počalo se už v Moskvě, hned po bolševickém převratu, pak jsem v něm pokračoval v závode Iževském a Votkinském v září 1918, nato v Ufě, v Jekatěrinburgu, Tjumeni, Omsku, Vladivostoku a na konec v Japonsku a Číně.“ V Ufě a pak v Jekatěrinburgu byl členem redakce *Otčestvennych Vedomosti*, v nichž psal velmi ostře, přímo nenávisťné články proti našemu vedení a vojsku; stejným způsobem psal o nás později ve Vladivostoku, kde vydával nějaký hospodářský list, a v Japonsku v časopise *Dělo Rossiji*. V posledně jmenovaném listě uveřejnil pod pseudonymem *Slavjanofil* jakousi stručnou historii našeho vojska; v knize cituje z ní celé kapitoly, neplněné nejen nesprávnostmi, ale nepoctivostí a nezastřenou nenávisť.

Gan-Gutman hlásí se otevřeně k orientaci německé a japonské. V prvních dvou hlavách, nadepsaných *Rusko a Německo*, čteme tyto věty: Ve spolku s Ruskem bylo by Německo bývalo nepřemožitelným. Hospodářská politika Německa v Rusku nebyla výbojná; podporovala náš průmyslový i zemědělský pokrok. Mezi životními cíli a

úkoly obou národů nebylo jakéhokoliv vnitřního nesouhlasu. Rusko mohlo si dovolit i takový luxus, jako dát Němcům kolonizovat nejlepší naše země na jihu, na Volze, v orenburské oblasti a na Sibiři. — Příčiny války pak jsou vyloženy takto: Světová provokace podarila se skvěle. Nejmenější diplomatické intriky, které dlouho a uporně byly snovány v Londýně a v Paříži, jsouce namířeny stejně proti světové vládě Německa, jež ohrožovala Anglii a Francii jako proti ruskému medvědu, jenž stále sílil a se roztahoval, skončily rozbitím Německa a skoro smrtelným poraněním Ruska, které z vděčnosti za miliony životů, obětovaných v cizím sporu, nyní nelitostně dobíjeji.

Rusko nemělo do války vstupovat, a když se tak již stalo, tedy hned po revoluci měla Zatimní vláda rozřešit palčivou otázku o míru, aby za každou cenu se dostala z války, Rusku vnuceně. (Str. 139.) Němci ani na počátku roku osmnáctého nedovedli počítat s náladou v hlavních městech: kdyby tehdy byli udělali konec sovětské vládě, kdyby byli přišli do Moskvy a pomohli Rusům vytvořit národní vládu, mohli si lehce získat přízeň ruského národa, který z vděčnosti byl by zapomněl na staré křivdy. A kdo ví, jak by byla skončila válka, kdyby se bylo Rusko třeba jen pasivně postavilo tehdy na stranu Německa. Možná, že bychom se nyní nemuseli doprošovat od Anglie a Francie hmotné podpory pro několik tisíc uprchlíků. (Str. 139.)

Ze spojenců nenávidí především Anglii: Anglosasí ztotožili nejen tělo, nýbrž i duši ruského národa, stojí doslovně na str. 207. Atd. Jen snad nenávisť k našemu vojsku je ještě větší, skoro tak veliká jako zášť k ruským bolševikům a socialistům. Nepravdy a sprosté lži, které o nás do knihy napsal (vydal je také v samostatné brožůře pod názvem *Argonauti v Sibiři*), nemohou vůbec býti předmětem polemiky.

Historické ceny kniha ovšem nemá. Je na příklad zajímavě, že se ani slovem nezmiňuje o dvou hlavních tajných organisacích protibolševických v Moskvě, Národním centru a Svazu pro obrodu Ruska, a vypravuje jen o jakémsi svazu pro ochranu vlasti a svobody. Snad jen kapitola o povstání na závodě Iževském a Votkinském a o jeho likvidaci vzbudí zájem, protože v ní vypravuje z vlastního názoru o událostech málo známých. Jinak bylo by možno knihy použít jako sbírky materiálů, které zatím jsou třeba jinak nepřístupné; je však těžko spoléhat na její přesnost: citáty jsou hodně libovolné, pramen udáván málo určitě (tak

ta příklad velmi důležitá pro nás kapitola Dobytí zlatého pokladu má jako pramen udáno: Věst. Fin.).

Dokumentární cenu by kniha Ganova mohla mít pro charakteristiku germanofilských, japonofilských, protispojeneckých a protičeských nálad krajní ruské pravice, nálad, které silně se uplatňovaly také v Omsku za Kolčaka a měly nemalý vliv na vývoj události na Sibíři. J. Kudela.

N. V. Kolesnikov: **Francie ili Germania? Tom I. Vladivostok 1921.** Cena 4 ruble.

Autor uvádí se na obálce těmito tituly: plukovník generálního štábu, skutečný člen Císařské ruské společnosti pro vojenskou historii a Společnosti pro historii, archeologii a etnografii při císařské kazaňské universitě, býv. náčelník štábu II. gardové jízdní divise (za války s Německem). Odpověď na otázku vzatou za název knihy podává hned její věnování: S pocitem hlubokého nadšení posvěcují svou skromnou práci Veliké Francii. A ještě jednu důležitou črtu o autoru podávají hned první stránky knihy: v úvodě čteme: Zmlkají křiky a divoká lůza s touhou hledí do mlh neznáma, očekávajíce cesara... Caesar venit.

Knihy je rozdělena na tyto oddíly: Před válkou (zejména vytýká nedostatečnost a pochybenost ruských příprav k válce), Velká světová válka (temperamentním perem novinářovým zachyceno mnoho obrázků z různých let války, v nichž se ukazuje na oběti Ruska pro vítězství spojenců), Velká neruská revoluce (oddíl tento je posvěcen světlé památce Jeho císařského veličenstva Gosudara imperatora Nikolaja Alexandroviče a legendárních bohatýrů ruské země: vrchního vládce admirála Kolčaka, generálů Duchonina, Kaledina, Kornilova, Aleksějeva, Markova, Drozdovského a Kappela, zhybnutých v boji se zrádci Ruska). Pro charakteristiku poměru autorova k ruské revoluci uvedu názvy některých kapitol z třetího oddílu, který zabírá více než dvě třetiny knihy: Bez korzidla a bez plachet, Bonapart domácí výroby (Kerenskij), Rudý Jidáš (Lenin), Velký Kain, Strategický vaudevil, Majáky šílenství, Carství noci.

Druhá kniha bude se — dle předběžného oznámení — skládat z těchto oddílů: Boj za čest Ruska, Slované, Východ a západ, Německo, Japonsko,

Francie. K prvnímu dílu je na 43 stránkách připojeno 37 příloh, z nichž zajímavá je příloha druhá Tragický osud ruské císařské rodiny, podávající v překladu zápisky P. Gilara, učitele následníkovy, a některé jiné dokumenty o těžké události; ostatní přílohy otiskují jednak některé projevy revoluce (pověstný příkaz č. I.), jednak autorova osobní vysvědčení z různých míst a služeb (jimi potiskl 14 stran).

Autor knihy není starý muž: na počátku roku 1918 byl kapitánem a na jaře téhož roku navštěvoval akademii generálního štábu v Jekatěrinburgu, ale názvy jeho knih je zaplněna větší polovička zadní strany obálky; jsou to (obrázky z vojenské historie (Rok 1912, Velká válka) a z dějin rodu Romanových, studie z válečné teorie a výchovy, ale je mezi nimi také beletrie (čtyřřádková tragédie Smrt císaře Nikolaje II., která prý byla přeložena do jazyka francouzského, českého a japonského, Císař Michail, epická báseň o 15 zpěvech, a j.). Kromě toho na posledních dvou stranách knihy oznamuje: Nemaje sám možnosti vydat své spisy, obracím se k lidem, kteří by chtěli vzít na sebe vydání těchto mých prací — načež následuje 17 titulů se stručnými obsahy knih; pro zajímavost je udána tato adresa: Vladivostok, Ruský monarchistický spolek Car a lid. Obsahem knihy je v podstatě totéž, co vydaných dříve; pro nás snad by měly zájem tyto: Sedm měsíců v armádě Vrchního vládce, II díl knihy Válka a revoluce v letech 1914—1921, nadepsaný Diktátor; z prací beletristických uvádím některé názvy: drama Cesar (Ať žije císař), drama Rudý vládce, drama Generál Svoboda (Diktátor).

Jeho plodnost bohužel neodpovídá ani zdaleka vnitřní ceně jeho prací. O stránce historické mohou mít význam jen, pokud podávají materiál vzpomínkový, ač i ten není dost spolehlivý, protože procházel filtrem jeho názoru krajně monarchistických a zuřivě protizhondovských. Z knihy, o níž referuji, může nás zajímat vlastně jen kapitola XIX., nadepsaná Podplukovník Muravěv, která vypravuje o známém bolševickém veliteli, jenž dvakrát přišel do styku s našim vojskem na Rusi, a trochu odhaluje pozadí jeho nezdařeného protibolševického vystoupení v Simbirsku. J. Kudela.